

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että henkilöstöasioiden hoitamisessa noudatettavasta seurakunnan ja viranhaltijain yhteistoimintaa koskevasta me-

nettelystä tulisi mahdolliseksi yleissopimuksen tekeminen.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Voimassa olevan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/1974) mukaan virkaehtosopimuksilla voidaan sopia seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista. Työsopimussuhteisten työntekijöiden osalta ovat voimassa vastaavat työehtosopimuslain (436/1946) säännökset.

Työsuojelun valvonnasta ja muutoksenhausta työsuojeluasioissa annetun lain (131/1973) mukaan virka- ja työehtosopimuksilla voidaan sopia laissa tarkoitettua työsuojelua koskevasta työnantajan ja työntekijän välisestä yhteistoiminnasta toisinkin kuin lain 2 luvussa on muutoin säädetty. Seurakuntien työsuojelusta on solmittu virka- ja työehtosopimus ensimmäisen kerran vuonna 1987.

Virka- ja työehtosopimusten lisäksi kirkon sopimusvaltuuskunta ja kirkon pääsopijapuolet ovat tehneet lukuisia suositusluonteisia sopimuksia. Niiden antaminen perustuu evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnasta annettuun lakiin (970/1974), jonka mukaan sopimusvaltuuskunta voi antaa suosituksia asioista, joista ei voida sopia virkaehtosopimuksin.

Kirkon sopimusvaltuuskunnan ja kirkon pääsopijajärjestöjen kesken tehtiin 6 päivänä lokakuuta 1997 sopimus yhteistoiminnasta seurakunnassa. Uudessa sopimuksessa koottiin yhteen työsuojelua ja työpaikkademokratiaa koskevat sopimusmääräykset ja niiden organisaatiot yhdistettiin. Sopimus on työsuojelua koskevien määräysten osalta virka- ja työehtosopimuksena seurakuntia sitova ja muilta osin suositussopimus.

Suositus sopimus sitoo vain sen allekirjoittajia. Suositussopimuksen solmimisella osapuolet hyväksyvät omalta osaltaan siinä sovitut menettelytavat ja sitoutuvat suositteluun niiden noudattamista. Suositussopimus ei ole sellaisenaan seurakuntaa sitova, vaan seurakunta voi jättää sen hyväksymättä tai hyväksyä sen haluamallaan tavalla muutettuna.

Seurakuntien toiminnan ja työolojen kehittämiseksi on tarpeen tehdä työnantajan ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa koskevia sopimuksia, joilla lisätään henkilöstön mahdollisuuksia vaikuttaa työtään ja työympäristöään koskevien päätösten valmisteluun ja tätä kautta päätösten sisältöön. Tämä voi parhaiten tapahtua seurakuntia koskevien keskitettyjen ja sitovien virkaehtosopimuksien avulla. Voimassa olevan lain mukaan

viranhaltijoiden osalta on mahdollista solmia vain suositussopimuksia. Työsopimussuhteisten työntekijöiden osalta sitovien sopimusten solmiminen on mahdollista jo nyt.

Oikeusvaikutuksiltaan työpaikkademokratiaa koskevat virkaehtosopimukset olisivat rinnastettavissa evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetussa laissa tarkoitettuun pääsopimukseen.

Esityksen tarkoituksena on saattaa evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksia koskevat säännökset yhteistoimintaa koskevilta osin samansisältöisiksi valtion ja kuntien vastaavien säännösten kanssa.

2. Esityksen vaikutukset

Voimassa olevan lain mukaan työsuojelua koskevasta yhteistoiminnasta voidaan sopia virkaehtosopimuksin. Esitys tekisi mahdolliseksi sopia samalla tavoin myös työpaikkademokratian piiriin luettavasta yhteistoiminnasta. Tämä merkitsisi yhteistoiminnan tason ja tiedottamisen kehittymistä. Esitys tekisi mahdolliseksi sopia myös työsuojelu- ja työpaikkademokratian organisaatioiden yhdistämisestä seurakuntia sitovasti. Tämä merkit-

sisi yhteistoiminnan kehittymistä ja tehostumista. Kahden organisaation yhdistäminen antaisi mahdollisuuden myös kustannusten vähentämiseen.

Esitys merkitsisi myös sopimuskäytännön selkiintymistä. Saattamalla kaikki yhteistoimintaa koskevat sopimusmääräykset virkaehtosopimuksin solmittaviksi voitaisiin sopimuksia olennaisesti selkeyttää ja saada ne paremmin toimiviksi.

3. Asian valmistelu

Esitykset on valmisteltu kirkkohallituksessa ja kirkolliskokouksen talousvaliokunnassa. Kirkolliskokouksen lakivaliokunta on antanut asiasta lausuntonsa. Esitys perustuu kirkon sopimusvaltuuskunnan ja kirkon pääsopijajärjestöjen AKAVA-JS:n, Seurakuntien Viran- ja Toimenhaltijain Liitto ry:n sekä Kunta-alan unionin yhteiseen näkemykseen. Asiaa on käsitelty solmittaessa sopimusta yhteistoiminnasta seurakunnassa 6 päivänä lokakuuta 1997. Pääsopijajärjestöille on varattu tilaisuus lausua asiasta myös esitystä valmisteltaessa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

3 §. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi niin, että tehtäisiin mahdolliseksi pääsopimuksen kaltaisen yleissopimuksen tekeminen yhteistoimintaa koskevista menettelytavoista henkilöstöasioiden hoitamisessa. Vastaava säännös sisältyy valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) 3 §:n 1 momenttiin ja kunnallisen virkaehtosopimuslain (669/1970) 3 §:n 4 momenttiin.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 5 momentti, joka olisi samansisältöinen kuin valtion virkaehtosopimuslain 3 §:n 2 momentti ja kunnallisen virkaehtosopimuslain 3 §:n 5 momentti. Lisäyksen tarkoituksena on antaa yleissopimukselle virkaehtosopimuksen luonne sekä estää yleissopimuksella tapahtuva poikkeaminen muussa laissa tai asetuksessa säädetyistä menettelytavoista.

Yhteistoimintamenettelyä koskeva yleissopimus voisi olla luonteeltaan samalla työehtosopimus, jolloin yhteistoimintamenettelyä koskevat määräykset voisivat sisältyä samaan sopimukseen sekä viranhaltijoiden että työsopimussuhteisten työntekijöiden osalta.

6 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös, jonka mukaan pääsopimuksen tavoin myös yleissopimuksen irtisanomisaika olisi kuusi kuukautta.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (968/1974) 3 §:n 4 momentti ja 6 §:n 1 momentti ja lisätään 3 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

3 §

Neuvottelumenettelystä sekä työrauhan turvaamista tarkoittavasta tai muusta selaisesta menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus (*pääsopimus*). Pääsopimuksessa voidaan määrätä neuvottelumenettelystä myös sellaisissa palvelussuhteen ehtoja koskevissa asioissa, joista ei voida sopia. Samoin voidaan tehdä erillinen sopimus henkilöstöasioiden hoitamisessa noudatettavasta seurakunnan tai seurakuntayhtymän ja viranhaltijain yhteistoimintaa koskevasta menettelystä (*yleissopimus*).

Edellä 4 momentissa tarkoitettulla yleissopimuksella ei saa poiketa muussa laissa tai asetuksessa säädetyistä menettelytavoista. Muutoin 4 momentissa mainituista sopimuksista on voimassa, mitä virkaehtosopi-

muksesta säädetään, jollei 6 §:n 1 momentista muuta johdu.

6 §

Virkaehtosopimuksen, jota ei ole tehty määräajaksi, voi sopimukseen osallinen, jollei irtisanomisajasta ole toisin sovittu, irtisanoa päättymään kolmen kuukauden kuluessa. Pitemmäksi ajaksi kuin neljäksi vuodeksi tehty virkaehtosopimus on neljän vuoden kuluttua voimassa niin kuin virkaehtosopimus, jonka voimassaoloaikaa ei ole määrätty. Mitä edellä on sanottu, koskee myös pääsopimusta ja yleissopimusta. Niiden irtisanomisaika on kuitenkin vastaavasti kuusi kuukautta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Opetusministeri Olli-Pekka Heinonen

Laki

evangelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain 3 ja 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan evangelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista 20 päivänä joulukuuta 1974 annetun lain (968/1974) 3 §:n 4 momentti ja 6 §:n 1 momentti ja

lisätään 3 §:ään uusi 5 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

Neuvottelumenettelystä sekä työrauhan turvaamista tarkoittavasta tai muusta sellaisesta menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus (*pääsopimus*). Pääsopimuksessa voidaan määrätä neuvottelumenettelystä myös sellaisissa palvelussuhteen ehtoja koskevista asioissa, joista ei voida sopia. Tästä sopimuksesta on voimassa, mitä virkaehtosopimuksesta on säädetty, jollei 6 §:n 1 momentista muuta johdu.

Neuvottelumenettelystä sekä työrauhan turvaamista tarkoittavasta tai muusta sellaisesta menettelystä voidaan tehdä erillinen sopimus (*pääsopimus*). Pääsopimuksessa voidaan määrätä neuvottelumenettelystä myös sellaisissa palvelussuhteen ehtoja koskevista asioissa, joista ei voida sopia. *Samoin* voidaan tehdä erillinen sopimus henkilöstöasioiden hoitamisessa noudatettavasta seurakunnan tai seurakuntayhtymän ja viranhaltijain yhteistoimintaa koskevasta menettelystä (*yleissopimus*).

Edellä 4 momentissa tarkoitettulla yleissopimuksella ei saa poiketa muussa laissa tai asetuksessa säädettyistä menettelytavoista. Muutoin 4 momentissa mainituista sopimuksista on voimassa, mitä virkaehtosopimuksesta säädetään, jollei 6 §:n 1 momentista muuta johdu.

6 §

Virkaehtosopimuksen, jota ei ole tehty määräajaksi, voi sopimukseen osallinen, jollei irtisanomisajasta ole toisin sovittu, irtisanoa päättymään kolmen kuukauden kuluttua. Pitemmäksi ajaksi kuin neljäksi vuodeksi tehty virkaehtosopimus on neljän vuoden kuluttua voimassa niin kuin virkaehtosopimus, jonka voimassaoloaikaa ei ole määrätty. Mitä edellä on sanottu, koskee myös pääsopimusta. Sen irtisanomisaika on kuitenkin vastaavasti kuusi kuukautta.

6 §

Virkaehtosopimuksen, jota ei ole tehty määräajaksi, voi sopimukseen osallinen, jollei irtisanomisajasta ole toisin sovittu, irtisanoa päättymään kolmen kuukauden kuluttua. Pitemmäksi ajaksi kuin neljäksi vuodeksi tehty virkaehtosopimus on neljän vuoden kuluttua voimassa niin kuin virkaehtosopimus, jonka voimassaoloaikaa ei ole määrätty. Mitä edellä on sanottu, koskee myös pääsopimusta ja *yleissopimusta*. Nii-den irtisanomisaika on kuitenkin vastaavasti kuusi kuukautta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta